

گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

IRAN
Traveller
www.IranTraveller.ir

تحلیل آب و هوای استان مازندران و پهنه بندی اقلیمی استان

با استفاده از نرم افزار gis

۱-رییس دانشکده تحصیلات تکمیلی و آموزش الکترونیکی، دانشگاه پیام نور مرکز اصفهان، دکتر هوشمند عطایی

hoo_ataei@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز اصفهان، گروه جغرافیا، مهدی توانا، mehditavana91@yahoo.com

۰۹۱۷۷۱۰۴۴۷۰

۳-فارغ التحصیل کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز اصفهان، گروه جغرافیا، لیلا پارسا irani.hiva@yahoo.com

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی اقلیم استان مازندران و شناخت نوسان های اقلیمی به ویژه پهنه بندی اقلیمی و ارائه تعریفی علمی و مناسب از آب و هوای استان مازندران صورت گرفته است. بر اساس طبقه بندی های مختلف از جمله روش دومارتن و دکتر کریمی شهر های استان مازندران دارای اقلیم بسیار متنوع و گسترده ای می باشند که دامنه این تغییرات از اقلیم بسیار مرطوب تانیمه خشک نوسان دارد. بررسی تغییرات اقلیمی سال های اخیر این استان نشان از تاثیر عوامل دیگری همچون عوامل انسانی بر اقلیم این ناحیه دارد. در این مقاله به بررسی آمار ۲۰ ساله پارامترهای بارندگی، درجه حرارت و رطوبت نسبی ۴ ایستگاه در استان برای روشن شدن دلایل تغییر اقلیم پرداختیم. برای دقیق تر شدن پهنه بندی اقلیمی از آمارهای ۸ ایستگاه استان های مجاور هم استفاده گردید. با بررسی شاخص دومارتن در طی دوره آماری و تحلیل نتایج مشخص شد که ایستگاه های بابلسر و قراخیل دارای اقلیم مرطوب و ایستگاه های نوشهر و رامسر دارای اقلیم بسیار مرطوب می باشند. با توجه به شاخص دومارتن از غرب به شرق استان بارش و رطوبت کاهش یافته در حالیکه درجه حرارت افزایش و در نتیجه اقلیم خشک تر می گردد. بررسی روند تغییرات این شاخص به طور متوسط در منطقه مطالعاتی نشان می دهد که دارای یک روند کاهشی ملایمی بوده که تغییر تا کنون سبب تغییر مشخص اقلیم

گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

از نظر دامنه شاخص اقلیمی نشده ولی در صورت عدم کنترل عوامل موثر بر این روند این پتانسیل وجود دارد که در دهه آینده این روند نزولی سبب تغییر اقلیم منطقه شود.

واژه های کلیدی: اقلیم، نوسان های اقلیمی، پهنه بندی اقلیمی، مازندران، دوما رتن، کریمی، GIS

مقدمه

اقلیم شناسی علمی است که در جستجوی بیان و شرح طبیعت اقلیم و نیز اینکه به چه ترتیب از محلی به محل دیگر عوض گشته و همچنین اینکه چگونه وابسته به فعالیت های بشری است، می باشد. در مطالعه و بررسی چگونگی هوا و اقلیم لایه گازی شکل زمین پر اهمیت می باشد، ولی نباید از نظر دور داشت که گرما و رطوبت بطور پیوسته و همیشه میان سطوح خشکی و آبی و جو مبادله گشته و تمام آنها اجزای مکملی را به دست می دهند. اقلیم دستگاه بسیار بزرگی است که خود از اندر کنش میان چند دستگاه دیگر (اتمسفر، هیدروسفر، آیسفر، استونسفر و بیوسفر) پدید می آید. اگر دریکی از این دستگاه ها تغییری پدید آید دیگر دستگاه هابه سرعت یا به آرامی خود را با آن هماهنگ می سازند (مسعودیان و کاویانی، ۱۳۸۷، ۵). بارش یکی از متغیرترین عناصر اقلیمی است که همواره از این دستگاه تاثیر پذیرفته بر آن نیز تاثیر می گذارد و مقدار آن در زمان و مکان پیوسته تغییر می کند. شناخت پراکنش زمانی و مکانی بارش ابزاری سودمند برای درک چگونگی پراکنش غیر یکنواخت منابع آب و پوشش گیاهی در هر منطقه است. منطقه مورد مطالعه استان مازندران در سواحل جنوبی دریای مازندران در کشور ایران است که با حدود ۲۴۰۹۱ کیلومتر مربع بین ۷۴ تا ۳۸ درجه و ۵ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۱۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. در شمال دریای مازندران و در جنوب رشته کوه البرز قرار دارند که وجود دریای مازندران و رشته کوه البرز و بادهای نقش تعیین کننده ای در آب و هوای استان دارد. وجود رشته کوه های البرز در قسمت های جنوبی این استان یک قوس عظیمی را بوجود آورده است که مانع عبور رطوبت دریای مازندران به مرکز ایران می شود و جلگه های پست دریای مازندران را از فلات مرکزی جدا ساخته و حد فاصل بین این دو آب و هوا متضاد می باشد. ناحیه جنوبی دریای مازندران بخصوص استان مازندران به دلیل موقعیت خاص خود که در مجاورت یک دریای بسته قرار دارد و جدا افتادگی آن از باقی فلات ایران از آب و هوای ویژه ای برخوردار است. عوامل موثر در آب و هوای این منطقه را می توان به وجود کوه های البرز، جهت قرار گرفتن آنها، ارتفاع مکان، نزدیکی به دریا، پوشش گیاهی، بادهای محلی، عرض جغرافیایی متوسط و پیش آمدن